



Fylkesmannen i Sør-Trøndelag

Postboks 4710 Sluppen, 7468 Trondheim

Sentralbord: 73 19 90 00, Telefaks 73 19 91 01

Besøksadresse: E. C. Dahls g. 10

Saksbehandler

Innvalgstelefon
73 19 92 12

Vår dato
26.08.2015
Deres dato
19.06.2015

Vår ref. (bes oppgitt ved svar)
2015/4901-561
Deres ref.
2010/4592

Norges vassdrags- og energidirektorat
Vestre Rosten 81
7075 TILLER

Høringsuttalelse til søknad om bygging av Skjerva karftverk - Meldal kommune

Med forbehold om manglende befaring av området vil Fylkesmannen frarår utbygging av Skjerva kraftverk fordi:

- belastningen av inngrep i og ved Orklavassdraget allerede er forholdsvis stor og det er viktig at ikke enda flere inngrep i sidevassdrag påvirker villaks og sjørret i Orkla.
- elvas nedre del har en viktig funksjon som gyte- og oppvekstområde for villaks og sjørret.
- kraftverket medfører nye inngrep i et vassdrag med god miljøtilstand.
- den eneste registret bekkekløften i kommunen finnes i dette vassdraget.
- vassdraget har forholdsvis høye naturtypeverdier for denne delen av fylket

Fylkesmannens vurdering av hvordan kraftverket påvirker landskap og friluftsverdier

Mosbrunnskjerva er et vassdrag med god miljøtilstand etter vannforskriften. Vi har ikke befart området, men bilder fra konsesjonssøknad viser ei fin sørtrøndersk elv. Det er rester etter gamle inngrep nederst i elva og det går vei innover dalføret. Redusert vannmengde og et kraftverk vil redusere opplevelsesverdien i området. I følge konsesjonssøknad gjør Høggjølen/Bakkkjølen naturreservat sørøst for elva, at området har et urørt preg og er derfor for noen grupper attraktivt som friluftsområde.

Fylkesmannens vurdering av hvordan kraftverket påvirker landbruk og skogbruk

Skjerva kraftverk har liten innvirkning på landbruksinteresser. Det er aktivt skogbruk i tilknytning til vassdraget og med en del ungsog. Det antas at tiltaket i liten grad vil berøre denne eller vil redusere tilgjengeligheten til arealene. En MiS figur «stående død ved» er langs nedre del av vassdraget. Det må avklares om og i hvilket omfang denne berøres fysisk av tiltaket, alternativt bør det iverksettes avbøtende tiltak f.eks. i form av erstatningsbiotop. Miljøregistreringer i Skog (MiS) medfører at grunneier er sertifisert som tømmerleverandør. Det bør avklares med tømmerkjøper hvordan tiltaket vil påvirke framtidige tømmerleveranser fra berørt eiendom.

Fylkesmannens vurdering av hvordan kraftverket påvirker naturmangfoldet

Målet med naturmangfoldloven er at naturen skal tas vare på og brukes på en måte som ikke ødelegger den. Naturen har verdi i seg selv og den er verdifull for oss mennesker. Vi skal ta vare på mangfoldet av naturtyper, arter og gener (§§ 4 og 5). Naturmangfoldloven skal bidra til at mangfoldet av naturtyper (§ 4) tas vare på innenfor naturtypenes naturlige utbredelsesområder, med det artsmangfoldet og de økologiske prosessene som kjennetegner naturtypen. Funksjonene, strukturen og produktiviteten i økosystemene, arter og gener skal også tas vare på. Artene skal finnes i levedyktige bestander i sine naturlige utbredelsesområder (§ 5). Så langt det er nødvendig for å nå målet skal også artenes økologiske funksjonsområder og de økologiske betingelsene som de er avhengige av tas vare på.

Alle offentlige beslutninger som kan påvirke mangfoldet i naturen skal vurderes etter naturmangfoldloven §§ 8 – 12.

Kunnskapsgrunnlaget (§8):

Kunnskap om naturtyper

I Meldal kommune ble det gjennomført kartlegging av vilt og naturtyper av firmaet Origo i 2002, og deler av disse kartleggingene er kvalitetssikret av kommunen. Det er ikke gjennomført en systematisk kartlegging av naturtyper etter DN-Håndbok 13 og NiN 2.0 i Meldal. Det ble i 2013 og 2014 kartlagt en del lokaliteter i kulturlandskapet i kommunen. Kunnskapen om naturtyper i Meldal er derfor generelt dårlig.

Miljøundersøkelsene for Skjerva kraftverk som er gjennomført av Allskog ved Terje Nordvik, virker grundige og vi mener at kunnskapen om naturtyper i området er godt nok til å vurdere hvordan tiltaket påvirker naturtyper.

Kunnskap om hydrologi, fisk, ferskvannsarter og vannmiljø

M.A. Bergan har gjennomført fiskeundersøkelser i deler av Mosbrunnskjerva og kunnskapen om fisk er god nok til å vurdere hvordan et kraftverk vil påvirke ørret og villaks.

Føre-var-prinsippet (§9):

Kunnskapen om virkningen på naturmangfoldet vurderes i denne saken som tilstrekkelig til å si noen om virkningen på naturverdier og føre-var-prinsippet brukes derfor ikke.

Økosystemtilnærming og samla belastning (§10):

Samla belastning på elva/vassdraget

Villaks og sjøørret er allerede sterkt påvirket i Orkla vassdraget. Det er derfor svært viktig at alle gyte- og oppvekststekninger for begge disse artene tas vare på. NVE må vurdere samla belastning for inngrep langs Orkla. Etter vår mening begynner de samla inngrepene i sidevassdragene til Orkla å bli betydelige og en bør være varsom slik at en også framover tar vare på Orkla som nasjonalt laksevassdrag.

Fylkesmannens vurdering av tiltaket på naturmangfoldet – oppsummering av §§8-12

Påvirkning på naturtyper

Generelt er både innsjøer, elveløp, aktivt delta, kroksjøer, meandere og flomløp rødlista naturtyper. Vannkraftreguleringer, langtransportert forurensning og avrenning fra landbruk og husholdninger er de viktigste årsakene (Norsk rødliste for naturtyper). Elveløp er nær trua og Kroksjøer, flomdammer og meandrerende elvestrekninger er sterkt trua. Dette innebærer etter Fylkesmannens mening at en bør være varsom med å bygge ut vassdrag.

Viktig bekkedrag

Vannføringen i elva vil reduseres vesentlig og elvas evne til å transportere næring til fisk og dyr vil bli redusert. Mengde fuktighetskrevede vegetasjon vil sannsynligvis bli redusert og elva kan derfor miste sin status som viktig bekkedrag.

Bekkekløfter

I følge OED har Norge et internasjonalt ansvar for naturtypen bekkekløfter. Konstant høy fuktighet og godt artsmangfold er en viktig egenskap ved naturtypen bekkekløft. Tørke på grunn av minstevannføringen kan føre til at denne naturtypen mister verdi. Det er registrert en bekkekløft med verdi C i vassdraget. Det er så vidt vi vet ingen/få andre registrerte bekkekløfter i Meldal og vi mener derfor at det er viktig å ta vare på denne.

Vi minner om OEDs retningslinjer som sier at "tiltak som kommer i konflikt med arter som er kritisk truet eller sterkt truet, eller naturtyper Norge har et internasjonalt ansvar for, eller vil vanskeliggjøre nasjonal oppfyllelse av internasjonale avtaler kan ikke påregne å få konsesjon."

Andre naturtyper

Det er gammel bar- og lauvskog spredt langs elva, lågurtmark og flommarkskog flere steder. Dette er alle verdifulle naturtyper som har stor betydning som leveområde særlig for fugl, men også for vilt generelt. Både mose- og sopploraen er rik i området. Vi mener dette er forholdsvis store naturverdier for denne delen av fylket og er derfor viktig å ta vare på.

Påvirkning på fisk, ferskvannsarter og vannmiljø

I konsesjonssøknad skrives det at prosjektets influensområde har stor verdi for fisk og annen ferskvannsfauna. Det finnes bekkeørret i elva opp til kote 200 og gyte- og leveområder for innlandsørret går dermed tapt ved en kraftutbygging.

Mosbrunnskjerva har utløp i Orkla som er nasjonalt laksevassdrag. Det betyr at det er regler som stortinget har vedtatt for hva som kan gjøres eller ikke gjøres. Dette er beskrevet i st.prp. nr. 32 (2006- 2007), og i dette tilfelle er det spesielt kap 3.7.1 «Bevaring og restaurering av leveområder» som står sentralt. Her står det bl.a. at situasjonen for villaksen innebærer at leveområdene i vassdragene ikke bør reduseres, men snarere øke i utbredelse. Dette betyr at eksisterende leveområder som er i god forfatning må sikres, og at leveområder som ikke er optimale for produksjon av villaks bør restaureres. Samlet sett skal det ikke forekomme ytterligere tap eller forringelse av laksenes leveområder. Nasjonale laksevassdrag er viktig for bevaring av laksens leveområder i Norge.

Mange sideelver til Orkla trenger tiltak for å nærme seg kvalitetene til Mosbrunnskjerva. Som et ledd i arbeidet med vannforskriften, vil det bli gjennomført miljøforbedrende tiltak for en del av dem. Det er imidlertid viktig at

vi tar vare på det som allerede er bra i dag. Anadrom strekning i Mosbrunnskjerva består av gode gyte- og oppvekstområder for både laks og sjøørret med blant annet en viktig kulp rett under fossen ved vandringsstopp. Det er svært viktig at denne delen av elva tas vare på og at det ikke blir endringer i vannføringen fra ovenfor fossen og ned til utløpet i Orkla, slik at ikke de negative påvirkningene på villaks og sjøørret i Orkla øker ytterligere.

Fylkesmannens vurdering av kraftutbyggingen etter vannforskriften

Vannforskriften har som overordnet mål å fastsette rammer som skal bidra til helhetlig beskyttelse og bærekraftig bruk av vannforekomstene (§ 1). Tilstanden i overflatevann skal beskyttes mot forringelse, forbedres og gjenopprettes med sikte på at vannforekomstene skal ha minst god økologisk og god kjemisk tilstand (§ 4).

Økologisk tilstand vurderes etter en fem-delt skala i følge vannforskriften, der de to øverste klassene (god/meget god) tilfredsstiller miljømålene. I vannforekomster klassifisert til moderat eller dårligere skal det iverksettes tiltak for å oppnå god tilstand. Samtidig skal vann som allerede er i god tilstand beskyttes mot forringelse. Det er dermed i utgangspunktet ikke anledning til å starte opp ny aktivitet eller nye tiltak som kan redusere tilstandsklassen til en vannforekomst fra god til moderat.

Mosbrunnskjerva har i dag god miljøtilstand. Et kraftverk her vil forringe miljøtilstanden.

Fylkesmannens konklusjon

Vannkraft er en klimavennlig, men ikke nødvendigvis en naturvennlig og frilutslivsvennlig form for energiproduksjon.

Tiltaket vil redusere verdien i et vassdrag med god tilstand og kan øke den samla belastning for Orkla som er et nasjonalt laksevassdrag. Naturtypeverdiene i området er forholdsvis store til denne delen av fylket å være. Vi mener at den eneste registrert bekkekløfta i kommunen ikke bør ødelegges, men at det heller bør stimuleres til å ta vare på skogen rundt vassdraget slik at verdien i bekkekløfta øker. Mosbrunnskjervas nedre del er et viktige gyte- og oppvekstområde for villaks og sjøørret og det er svært viktig for villaks og sjøørret i Orkla at ikke flere gyte- og oppvekstområder ødelegges eller får redusert kvalitet. **Fylkesmannen frårår derfor bygging av Skjerva kraftverk.**

Hvis utbygging likevel vedtas mener Fylkesmannen følgende krav bør settes:

- Minstevannføring bør være større enn det som er foreslått. Dette gjelder særlig vannføringen vinterstid.
- Elvas anadrome strekning må ikke påvirkes hverken fysisk eller på annet vis. Kraftstasjon bør legges godt oppstrøms anadrom fiskestrekning. Kulper under vandringsstopp er ofte viktige gyteområder. De naturlige forholdene i kulpen under fossen ved vandringsstopp skal derfor tas vare på. Samla vannmengde som kommer ned fossen skal ikke påvirkes og opprettholdes på naturtilstand dvs. at alt vann bør ledes tilbake ovenfor fossen, slik at naturlig vannføring i foss og nedstrøms opprettholdes.

Med hilsen

Stein-Arne Andreassen (e.f.)
miljøverndirektør

Dette dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ingen signatur.